

COOPERAREA DINTRE UNIUNEA EUROPEANĂ ȘI SISTEMUL ORGANIZAȚIEI NAȚIUNILOR UNITE: MULTILATERALISM, SECURITATE GLOBALĂ ȘI DEZVOLTARE DURABILĂ

COOPERATION BETWEEN THE EUROPEAN UNION AND THE UNITED NATIONS SYSTEM: MULTILATERALISM, GLOBAL SECURITY AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Sanda PETRAȘCU

Universitatea de Stat din Moldova

ORCID ID: 0000-0003-4576-789X

e-mail: petrascusanda37@gmail.com

CZU: 327.51: 061.1EU

Rezumat. Cooperarea dintre Uniunea Europeană și sistemul Organizației Națiunilor Unite reprezintă unul dintre pilonii centrali ai guvernantei globale contemporane. Într-o ordine internațională marcată de conflicte armate, crize umanitare, schimbări climatice, migrație, insecuritate alimentară, amenințări hibride, încălcări ale drepturilor omului și fragmentare geopolitică, parteneriatul UE–ONU dobândește o importanță strategică deosebită. Uniunea Europeană susține un multilateralism eficient, întemeiat pe dreptul internațional, Carta ONU, cooperare instituțională și reguli comune. Articolul analizează fundamentele juridice și politice ale cooperării UE–ONU, statutul Uniunii Europene în cadrul Organizației Națiunilor Unite, rolul Delegației UE la ONU, dimensiunea parteneriatului în domeniul păcii și securității, cooperarea pentru dezvoltare durabilă, acțiunea umanitară, drepturile omului, statul de drept, schimbările climatice, sănătatea globală și gestionarea crizelor. Cercetarea evidențiază că UE și ONU sunt actori complementari: ONU oferă legitimitate universală și cadru normativ global, iar UE contribuie prin resurse financiare, capacități diplomatice, instrumente civile și militare, politici de dezvoltare, expertiză instituțională și promovarea valorilor democratice. Totodată, articolul analizează limitele cooperării: fragmentarea instituțională, constrângerile birocratice, diferențele de priorități, competiția geopolitică, deficitul de finanțare și dificultatea aplicării eficiente a deciziilor multilaterale. Se concluzionează că aprofundarea cooperării UE–ONU este indispensabilă pentru consolidarea unei ordini internaționale bazate pe reguli, pace, securitate, drepturile omului și dezvoltare durabilă.

Cuvinte-cheie: *Uniunea Europeană, Organizația Națiunilor Unite, multilateralism, pace, securitate, drepturile omului, dezvoltare durabilă, acțiune umanitară, guvernanță globală, Carta ONU.*

JEL: F53; F55; F51; K33; O19; H56.

Abstract. Cooperation between the European Union and the United Nations system represents one of the central pillars of contemporary global governance. In an international order marked by armed conflicts, humanitarian crises, climate change, migration, food insecurity, hybrid

threats, human rights violations and geopolitical fragmentation, the EU–UN partnership acquires particular strategic importance. The European Union supports effective multilateralism based on international law, the UN Charter, institutional cooperation and common rules. The article analyses the legal and political foundations of EU–UN cooperation, the status of the European Union within the United Nations, the role of the EU Delegation to the UN, the partnership in the field of peace and security, cooperation for sustainable development, humanitarian action, human rights, the rule of law, climate change, global health and crisis management. The research highlights that the EU and the UN are complementary actors: the UN provides universal legitimacy and a global normative framework, while the EU contributes financial resources, diplomatic capacities, civilian and military instruments, development policies, institutional expertise and the promotion of democratic values. At the same time, the article analyses the limits of cooperation: institutional fragmentation, bureaucratic constraints, differences in priorities, geopolitical competition, funding gaps and the difficulty of effectively implementing multilateral decisions. It concludes that deepening EU–UN cooperation is indispensable for strengthening a rules-based international order grounded in peace, security, human rights and sustainable development.

Keywords: *European Union, United Nations, multilateralism, peace, security, human rights, sustainable development, humanitarian action, global governance, UN Charter.*

JEL: F53; F55; F51; K33; O19; H56.

Introducere. În lumea contemporană, problemele globale nu mai pot fi soluționate exclusiv prin acțiunea izolată a statelor. Conflictele armate, schimbările climatice, migrația, insecuritatea alimentară, pandemiile, crizele energetice, amenințările hibride, dezinformarea și încălcările drepturilor omului depășesc granițele naționale și impun forme complexe de cooperare internațională. În acest context, cooperarea dintre UE și Organizația Națiunilor Unite reprezintă una dintre cele mai importante expresii ale multilateralismului contemporan [1].

Uniunea Europeană și Organizația Națiunilor Unite sunt actori diferiți ca natură juridică, structură și mandat, dar complementari prin obiectivele urmărite. ONU are caracter universal, fiind principala organizație internațională responsabilă de menținerea păcii și securității internaționale, promovarea drepturilor omului, dezvoltarea durabilă și cooperarea globală. UE este o organizație regională de integrare, dar cu vocație globală, care își fundamentează acțiunea externă pe democrație, stat de drept, drepturile omului, solidaritate, multilateralism și respectarea dreptului internațional [4].

Parteneriatul UE–ONU se întemeiază pe o convergență normativă profundă. Articolul 21 din TUE prevede că acțiunea externă a Uniunii este ghidată de principiile democrației, statului de drept, universalității și indivizibilității drepturilor omului, respectării demnității umane, egalității, solidarității și respectării Cartei ONU [1]. Prin urmare, cooperarea cu ONU nu este un element secundar al politicii externe europene, ci o componentă structurală a identității internaționale a UE. În cadrul ONU, Uniunea Europeană are un statut distinct, consolidat prin Rezoluția Adunării

Generale A/RES/65/276 din 2011 privind participarea UE la lucrările ONU [3]. Deși UE nu este stat membru al ONU, ea participă activ la lucrările Adunării Generale, la negocieri internaționale, la procese multilaterale și la promovarea pozițiilor comune ale statelor membre în domenii precum pacea și securitatea, drepturile omului, dezvoltarea durabilă, clima și acțiunea umanitară [3]. În plan instituțional, Delegația Uniunii Europene la ONU coordonează relațiile curente dintre UE și sistemul ONU, contribuind la reprezentarea pozițiilor europene, la dialogul diplomatic și la cooperarea cu agențiile ONU [4]. Această structură este importantă deoarece permite Uniunii să acționeze ca actor colectiv în spațiul multilateral.

Cooperarea UE–ONU este deosebit de relevantă în domeniul păcii și securității. Cele două organizații cooperează în prevenirea conflictelor, gestionarea crizelor, consolidarea păcii, misiuni civile și militare, sprijin logistic, reformarea sectorului de securitate și protecția civililor [6; 7]. Într-o ordine internațională afectată de războiul Rusiei împotriva Ucrainei, crizele din Orientul Mijlociu, Africa, Sahel și alte regiuni, parteneriatul UE–ONU devine indispensabil pentru apărarea principiilor Cartei ONU și a ordinii internaționale bazate pe reguli [5].

Articolul își propune să analizeze cooperarea dintre UE și sistemul ONU prin prisma fundamentelor juridice, mecanismelor instituționale, domeniilor de acțiune și provocărilor contemporane. Ipoteza de cercetare este că eficiența parteneriatului UE–ONU depinde de capacitatea celor doi actori de a transforma convergența normativă în acțiuni concrete, coordonate și adaptate crizelor globale.

Gradul de investigare a problemei și scopul cercetării. Cooperarea dintre UE și ONU este analizată interdisciplinar, din perspectiva dreptului internațional, relațiilor internaționale, studiilor europene, securității globale, dezvoltării durabile și guvernantei multilaterale. Literatura evidențiază, în primul rând, consolidarea statutului internațional al UE după Tratatul de la Lisabona, prin dobândirea personalității juridice și extinderea capacității sale de acțiune în cadrul organizațiilor internaționale [1]. Statutul UE la ONU a fost consolidat prin Rezoluția A/RES/65/276 din 2011, care i-a extins posibilitățile de participare la lucrările Adunării Generale [3]. O direcție importantă de cercetare privește promovarea multilateralismului bazat pe Carta ONU, dreptul internațional, cooperarea instituțională și ordinea internațională bazată pe reguli [5; 10]. În domeniul păcii și securității, UE și ONU cooperează în prevenirea conflictelor, mediere, gestionarea crizelor și consolidarea păcii [6]. Cercetările Liliane Beniuț evidențiază utilizarea de către UE a unor instrumente juridice, diplomatice, financiare și de securitate pentru sprijinirea stabilității internaționale [13].

Literatura analizează, de asemenea, cooperarea UE–ONU în implementarea Agendei 2030 și a Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă [8], precum și în promovarea drepturilor omului, statului de drept și mecanismelor multilaterale de protecție

[12]. Totodată, sunt evidențiate limitele parteneriatului, generate de fragmentarea instituțională, divergențele dintre statele membre, constrângerile bugetare, competiția geopolitică și blocajele din cadrul Consiliului de Securitate al ONU [5].

Scopul cercetării constă în analiza cooperării dintre Uniunea Europeană și sistemul ONU, prin examinarea fundamentelor juridice, instituționale și politice ale parteneriatului și a principalelor domenii de acțiune comună.

Cercetarea urmărește identificarea cadrului juridic al cooperării UE–ONU; examinarea statutului și reprezentării UE în cadrul ONU; evaluarea cooperării în domeniul păcii și securității, dezvoltării durabile, ajutorului umanitar și drepturilor omului; evidențierea principalelor provocări instituționale și geopolitice; precum și formularea unor recomandări pentru consolidarea eficienței parteneriatului UE–ONU.

Materiale utilizate și metode aplicate. Pentru elaborarea cercetării au fost utilizate tratatele UE, documente ale ONU, rezoluții ale Adunării Generale, documente ale Consiliului UE, materiale ale SEAE, documente ale Comisiei Europene, surse privind Agenda 2030, rapoarte privind prioritățile UE la ONU, precum și lucrări științifice dedicate acțiunii externe a UE, păcii, securității și multilateralismului [1–15]. *Metoda analizei documentare* a fost utilizată pentru examinarea tratatelor, rezoluțiilor, concluziilor Consiliului UE, documentelor ONU și surselor instituționale. *Metoda juridico-instituțională* a permis identificarea statutului UE în cadrul ONU și a competențelor instituțiilor europene. *Metoda sistemică* a fost aplicată pentru a analiza cooperarea UE–ONU ca parte a guvernantei globale. *Metoda comparativă* a fost utilizată pentru evidențierea diferențelor dintre UE și ONU ca actori internaționali. *Metoda critică* a permis evaluarea limitelor cooperării și a provocărilor privind eficiența acțiunii multilaterale.

Rezultate și discuții

Uniunea Europeană și ONU ca actori ai guvernantei globale. UE și ONU ocupă poziții distincte, dar complementare, în arhitectura contemporană a guvernantei globale. ONU reprezintă cadrul instituțional universal al cooperării internaționale, întemeiat pe Carta ONU și pe principiile suveranității statelor, securității colective, drepturilor omului și cooperării multilaterale [3]. UE, deși este o organizație regională de integrare, exercită o influență globală prin capacitatea sa normativă, economică, comercială, diplomatică, financiară și de securitate [1]. Această combinație de instrumente îi permite să participe nu doar la formularea normelor internaționale, ci și la implementarea lor prin politici, programe și mecanisme operaționale. Relația UE–ONU poate fi interpretată prin prisma conceptului de multilateralism eficient, potrivit căruia legitimitatea acțiunii internaționale trebuie susținută de instituții funcționale,

reguli comune și capacitate reală de implementare. În acest cadru, ONU furnizează legitimitate universală, autoritate normativă și forumuri de negociere globală, în timp ce UE contribuie prin resurse financiare, expertiză tehnică, condiționalitate, instrumente diplomatice și capacități de intervenție [4]. Complementaritatea instituțională dintre cele două organizații este evidentă în domenii precum prevenirea conflictelor, menținerea și consolidarea păcii, ajutorul umanitar, dezvoltarea durabilă, schimbările climatice și protecția drepturilor omului. Din această perspectivă, cooperarea UE–ONU depășește cadrul unei simple relații interinstituționale și constituie un mecanism de producere și aplicare a ordinii internaționale bazate pe reguli. Eficiența acestui parteneriat depinde însă de coerența pozițiilor europene, funcționarea instituțiilor multilaterale și capacitatea ambelor organizații de a adapta instrumentele existente la caracterul transnațional și interdependent al crizelor contemporane.

Fundamentul juridic al cooperării UE–ONU. Fundamentul juridic al cooperării UE–ONU se regăsește în tratatele UE și în Carta ONU. Articolul 21 TUE stabilește că Uniunea acționează pe scena internațională în conformitate cu principiile democrației, statului de drept, drepturilor omului și respectării Cartei ONU [1]. Articolul 220 TFUE prevede că Uniunea stabilește orice formă utilă de cooperare cu organele ONU și cu agențiile sale specializate [2]. Această prevedere creează baza juridică pentru relațiile instituționale dintre UE și sistemul ONU. Rezoluția Adunării Generale A/RES/65/276 din 2011 privind participarea UE la lucrările ONU este esențială pentru înțelegerea statutului Uniunii în cadrul organizației [3]. Prin această rezoluție, UE a dobândit posibilități extinse de participare la activitățile Adunării Generale, fără a deveni stat membru. Acest statut reflectă natura particulară a Uniunii Europene: nu este stat, dar nici simplă organizație internațională clasică. UE are competențe proprii, instituții comune, politică externă, piață internă, politică de dezvoltare și capacitatea de a încheia acorduri internaționale [15].

Delegația UE la ONU. Delegația Uniunii Europene la Organizația Națiunilor Unite are rolul de a coordona relațiile curente ale UE cu ONU și de a reprezenta pozițiile europene în cadrul sistemului ONU [4]. Aceasta funcționează ca un punct de legătură între instituțiile UE, statele membre și structurile ONU. Rolul Delegației este complex. Ea coordonează pozițiile UE, participă la reuniuni, facilitează dialogul diplomatic, comunică prioritățile Uniunii și contribuie la exprimarea unei voci europene comune în cadrul ONU [10]. Această coordonare este dificilă deoarece UE trebuie să armonizeze pozițiile celor 27 de state membre. În domeniile unde UE are competență exclusivă, poziționarea este mai coerentă. În domenii sensibile, precum securitatea, recunoașterea statelor sau conflictele geopolitice, ajungerea la consens poate fi mai complicată. Totuși, existența Delegației UE la ONU contribuie la creșterea vizibilității Uniunii și la consolidarea rolului său ca actor multilateral [4].

Multilateralismul eficient și ordinea internațională bazată pe reguli. UE promovează ideea de multilateralism eficient. Aceasta presupune nu doar existența organizațiilor internaționale, ci și capacitatea lor de a produce rezultate concrete, legitime și conforme cu dreptul internațional [5]. Pentru UE, ONU are un rol central în ordinea internațională bazată pe reguli. Carta ONU, dreptul internațional, drepturile omului și cooperarea pașnică între state constituie repere fundamentale ale acțiunii externe europene [1]. În contextul celei de-a 80-a sesiuni a Adunării Generale ONU, UE a reafirmat prioritatea susținerii unui sistem multilateral bazat pe drept internațional, drepturile omului, pace, securitate și dezvoltare durabilă [10]. Această poziție este importantă într-un context internațional marcat de competiție geopolitică, slăbirea consensului multilateral, blocaje în Consiliul de Securitate și contestarea normelor internaționale de către unele puteri [5].

Cooperarea UE–ONU în domeniul păcii și securității. Pacea și securitatea reprezintă unul dintre cele mai importante domenii ale cooperării UE–ONU. Cele două organizații colaborează în prevenirea conflictelor, mediere, gestionarea crizelor, consolidarea păcii, reformarea sectorului de securitate și sprijinirea operațiunilor de pace [6]. Parteneriatul strategic UE–ONU în domeniul păcii și securității a fost consolidat prin priorități comune pentru perioada 2025–2028 [7]. Aceste priorități reflectă necesitatea unei cooperări mai eficiente între misiunile și operațiunile UE și ONU, inclusiv în domenii logistice, medicale, de securitate și sprijin operațional [6]. Uniunea Europeană nu deține un rol identic cu ONU în domeniul menținerii păcii. ONU are mandat universal și operațiuni de menținere a păcii la nivel global, în timp ce UE acționează prin Politica de securitate și apărare comună, misiuni civile și militare, instrumente de stabilizare și sprijin regional [13]. Cooperarea dintre cele două organizații permite combinarea legitimității ONU cu capacitățile regionale ale UE. În zone de criză, această complementaritate poate contribui la o acțiune mai coordonată și mai eficientă.

Prevenirea conflictelor și diplomația preventivă. Prevenirea conflictelor este mai eficientă și mai puțin costisitoare decât gestionarea consecințelor războiului. UE și ONU susțin diplomația preventivă, medierea, dialogul politic, consolidarea instituțiilor și reducerea cauzelor structurale ale conflictelor [7]. ONU are experiență globală în prevenirea conflictelor prin secretarul general, trimiși speciali, misiuni politice și agenții specializate. UE contribuie prin instrumente diplomatice, economice, de dezvoltare și de securitate civilă [13]. Liliana Beniuc evidențiază că UE utilizează o gamă largă de instrumente pentru menținerea păcii și securității, inclusiv sancțiuni, diplomație, cooperare pentru dezvoltare, misiuni externe și sprijin pentru parteneri [14]. În această logică, cooperarea UE–ONU poate preveni escaladarea conflictelor prin combinarea analizei timpurii, dialogului politic și sprijinului instituțional.

Cooperarea în domeniul acțiunii umanitare. UE este unul dintre cei mai importanți donatori umanitari la nivel global, iar agențiile ONU sunt printre principalii parteneri de implementare a asistenței umanitare europene [4]. Cooperarea umanitară UE–ONU are loc în contexte de conflict, dezastre naturale, crize alimentare, strămutare forțată și epidemii. UE sprijină agenții precum UNHCR, UNICEF, Programul Alimentar Mondial, OMS și OCHA, contribuind financiar și politic la răspunsuri umanitare internaționale [8]. Cooperarea este importantă deoarece ONU dispune de prezență operațională extinsă, mandat umanitar și capacitate de coordonare, iar UE oferă resurse financiare și sprijin diplomatic [4]. Totuși, crizele umanitare contemporane ridică probleme de acces, securitate, politizare a ajutorului și deficit de finanțare. Din acest motiv, coordonarea UE–ONU trebuie să fie rapidă, transparentă și orientată spre nevoile reale ale populațiilor afectate.

Agenda 2030 și Obiectivele de Dezvoltare Durabilă. Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă reprezintă unul dintre cele mai importante cadre globale ale cooperării UE–ONU [8]. Cele 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă vizează combaterea sărăciei, reducerea inegalităților, educația, sănătatea, egalitatea de gen, protecția mediului, pacea, justiția și parteneriatele globale [9]. Uniunea Europeană integrează Obiectivele de Dezvoltare Durabilă în politicile sale interne și externe. Cooperarea cu ONU în acest domeniu urmărește susținerea unei dezvoltări incluzive, verzi și reziliente [8]. Pentru UE, dezvoltarea durabilă nu este doar o agendă socială, ci și una strategică. Sărăcia, inegalitatea, degradarea mediului și lipsa accesului la servicii de bază pot genera instabilitate, migrație forțată și conflicte [14]. Prin cooperarea UE–ONU, dezvoltarea durabilă devine o formă de prevenire a crizelor și de consolidare a păcii.

Schimbările climatice și protecția mediului. Schimbările climatice reprezintă o provocare globală care necesită cooperare multilaterală. ONU oferă cadrul universal prin Convenția-cadru privind schimbările climatice și Acordul de la Paris, iar UE promovează politici climatice ambițioase și diplomatie climatică [10]. Cooperarea UE–ONU în domeniul climei include negocieri internaționale, finanțare climatică, adaptare, reducerea emisiilor, protecția biodiversității și tranziția verde [8]. UE susține că schimbările climatice au și implicații de securitate. Seceta, inundațiile, degradarea mediului și pierderea resurselor pot amplifica instabilitatea și pot crea noi riscuri pentru pace [14]. Din această perspectivă, cooperarea climatică UE–ONU este parte a unei agende mai largi de securitate umană și dezvoltare durabilă.

Drepturile omului și statul de drept. Promovarea drepturilor omului constituie un domeniu central al cooperării UE–ONU. UE participă activ la forumurile ONU pentru drepturile omului și susține universalitatea, indivizibilitatea și interdependența drepturilor omului [12]. În prioritățile sale pentru forumurile ONU pentru drepturi-

le omului, UE reafirmă angajamentul față de respectarea universală a drepturilor omului pentru toți, pretutindeni [12]. Această poziție este compatibilă cu valorile consacrate în art. 2 și art. 21 TUE [1]. Cooperarea include sprijin pentru mecanismele ONU, raportorii speciali, organismele convenționale, Consiliul pentru Drepturile Omului, protecția apărătorilor drepturilor omului și combaterea impunității [12]. Totodată, UE folosește dialoguri politice, clauze privind drepturile omului în acorduri internaționale, sancțiuni tematice și finanțare pentru societatea civilă [13].

Cooperarea în domeniul sănătății globale. Pandemia COVID-19 a demonstrat importanța cooperării UE–ONU în domeniul sănătății globale. Crizele sanitare nu pot fi gestionate eficient fără coordonare internațională, schimb de informații, sprijin pentru sistemele de sănătate și acces echitabil la tratamente și vaccinuri. ONU, prin Organizația Mondială a Sănătății și alte agenții, are rol central în guvernarea sănătății globale. UE contribuie prin finanțare, sprijin politic, cercetare, cooperare pentru dezvoltare și consolidarea sistemelor de sănătate [9]. Sănătatea globală este legată de dezvoltare, drepturile omului și securitate. Crizele sanitare pot afecta economia, educația, mobilitatea, stabilitatea socială și încrederea în instituții. De aceea, cooperarea UE–ONU în domeniul sănătății trebuie să fie orientată nu doar spre răspuns la pandemii, ci și spre prevenire, pregătire și reziliență.

Migrația, refugiații și protecția persoanelor vulnerabile. Migrația și protecția refugiaților reprezintă un alt domeniu important al cooperării UE–ONU. Agenții precum UNHCR și OIM sunt parteneri esențiali pentru gestionarea migrației, protecția refugiaților, sprijinul pentru persoanele strămutate și combaterea traficului de persoane. UE sprijină acțiunile ONU în domeniul protecției internaționale, dar în același timp dezvoltă propriile politici de migrație și azil. Cooperarea cu ONU este importantă pentru asigurarea conformității politicilor europene cu standardele internaționale privind refugiații și drepturile omului. În contextul războiului din Ucraina, al crizelor din Siria, Afganistan, Sudan și alte regiuni, cooperarea UE–ONU este esențială pentru protejarea persoanelor vulnerabile, acordarea de asistență umanitară și susținerea comunităților-gazdă. Migrația trebuie abordată printr-o perspectivă echilibrată: protecția frontierelor și combaterea traficului de persoane trebuie corelate cu dreptul la azil, demnitatea umană și cooperarea internațională.

UE, ONU și securitatea umană. Conceptul de securitate umană pune accentul pe protecția individului împotriva riscurilor majore: violență, foamete, boli, sărăcie, dezastre, încălcări ale drepturilor și insecuritate socială. Cooperarea UE–ONU reflectă această abordare, deoarece nu se limitează la securitatea militară, ci include dezvoltare, drepturi, climă, sănătate și protecție umanitară [8]. UE și ONU contribuie la securitatea umană prin prevenirea conflictelor, protecția civililor, asistență umanitară, dezvoltare durabilă, sprijin pentru statul de drept și combaterea cauzelor

profunde ale instabilității [6]. Această abordare este relevantă pentru secolul XXI, deoarece amenințările globale sunt interconectate. Schimbările climatice pot provoca insecuritate alimentară; insecuritatea alimentară poate stimula migrația; migrația forțată poate crea presiuni sociale; iar instabilitatea poate favoriza conflicte. Prin cooperarea lor, UE și ONU pot promova o securitate mai largă, centrată pe oameni și comunități.

Republica Moldova și relevanța cooperării UE–ONU. Cooperarea UE–ONU are relevanță directă și pentru Republica Moldova. În calitate de stat candidat la aderarea la UE și membru al ONU, Republica Moldova se află într-un proces de apropiere de standardele europene și de integrare în mecanismele multilaterale. Pentru Republica Moldova, cooperarea UE–ONU este importantă în domenii precum reforma justiției, combaterea corupției, drepturile omului, reziliența democratică, gestionarea migrației, dezvoltarea durabilă, securitatea energetică, protecția mediului și sprijinul pentru refugiați. Războiul Rusiei împotriva Ucrainei a demonstrat vulnerabilitatea Republicii Moldova, dar și importanța sprijinului internațional. UE și ONU au rol complementar în susținerea stabilității, rezilienței și dezvoltării democratice a Republicii Moldova. Din această perspectivă, consolidarea cooperării UE–ONU oferă beneficii nu doar pentru statele membre ale UE, ci și pentru statele partenere și candidate.

Provocări ale cooperării UE–ONU. În pofida amplitudinii sale, cooperarea dintre UE și ONU este afectată de dificultăți instituționale, politice și operaționale. Complexitatea structurilor celor două organizații și suprapunerea parțială a mandatelor pot genera întârzieri, duplicarea activităților și fragmentarea intervențiilor [5]. Coordinarea este îngreunată și de divergențele dintre prioritățile statelor membre, îndeosebi în domenii sensibile precum gestionarea conflictelor armate, aplicarea sancțiunilor, recunoașterea statelor și reformarea Consiliului de Securitate [10].

Eficiența parteneriatului este limitată, totodată, de insuficiența resurselor financiare, logistice și umane în raport cu amploarea crizelor contemporane [8]. Dreptul de veto exercitat în Consiliul de Securitate poate bloca adoptarea unor răspunsuri colective, determinând UE să recurgă uneori la mecanisme regionale sau la coaliții internaționale [5]. O provocare transversală privește credibilitatea normativă: aplicarea selectivă sau inconsecventă a principiilor promovate poate diminua legitimitatea ambelor organizații și încrederea în multilateralism. Consolidarea cooperării UE–ONU presupune, prin urmare, o coordonare mai eficientă, o utilizare coerentă a resurselor și o aplicare consecventă a normelor internaționale.

Perspective de consolidare a parteneriatului UE–ONU. Consolidarea cooperării dintre UE și ONU presupune aprofundarea parteneriatului în domeniul păcii și securității, inclusiv prin implementarea priorităților comune stabilite pentru perioada

2025–2028 [7]. O direcție complementară vizează sprijinirea reformei sistemului ONU, în vederea sporirii eficienței, transparenței și capacității sale de adaptare la noile provocări globale [10]. Accelerarea implementării Agendei 2030 trebuie să rămână un obiectiv central, îndeosebi în contextul deficitului de finanțare și al suprapunerii crizelor economice, sociale și climatice [8]. Totodată, UE și ONU trebuie să coopereze mai ferm pentru apărarea Cartei ONU, a dreptului internațional și a principiilor suveranității, integrității teritoriale și soluționării pașnice a diferendelor [5]. Eficiența parteneriatului depinde, de asemenea, de implicarea sistematică a societății civile, mediului academic, sectorului privat și organizațiilor regionale, întrucât gestionarea problemelor globale depășește cadrul exclusiv al diplomației interguvernamentale.

Concluzii și recomandări. Cooperarea dintre UE și sistemul ONU reprezintă unul dintre cele mai importante mecanisme ale guvernancei globale contemporane, care se întemeiază pe valori și obiective comune: pace, securitate, drepturile omului, dezvoltare durabilă, stat de drept, cooperare internațională și respectarea dreptului internațional.

Analiza a demonstrat că UE și ONU sunt actori complementari. ONU oferă legitimitate universală, mandat global și cadru normativ, în timp ce UE contribuie prin resurse financiare, capacități diplomatice, instrumente civile și militare, politici de dezvoltare și expertiză instituțională. Parteneriatul este deosebit de important în domeniul păcii și securității. Prioritățile comune UE–ONU pentru perioada 2025–2028 reflectă necesitatea cooperării mai strânse în prevenirea conflictelor, gestionarea crizelor, sprijinul pentru misiuni, consolidarea păcii și protecția civililor. Cooperarea este la fel de importantă în implementarea Agendei 2030, combaterea schimbărilor climatice, protecția drepturilor omului, acțiunea umanitară, sănătatea globală, migrația și sprijinirea statelor fragile. Totuși, eficiența parteneriatului este limitată de fragmentarea instituțională, constrângerile birocratice, diferențele de priorități, competiția geopolitică, blocajele Consiliului de Securitate și resursele insuficiente. Aceste probleme nu anulează importanța cooperării, dar impun necesitatea unei coordonări mai bune și a unei orientări mai clare spre rezultate.

Se recomandă consolidarea coordonării între instituțiile UE și agențiile ONU; dezvoltarea unor mecanisme comune de monitorizare a impactului; creșterea eficienței sprijinului pentru pace și securitate; intensificarea cooperării în domeniul climei și dezvoltării durabile; susținerea reformei ONU; implicarea mai mare a societății civile; și sprijinirea statelor partenere, inclusiv a Republicii Moldova, în consolidarea rezilienței democratice și instituționale.

În concluzie, cooperarea UE–ONU nu este doar o relație diplomatică, ci o necesitate strategică pentru lumea contemporană. Într-o ordine internațională fragmen-

tată, parteneriatul dintre UE și ONU rămâne un instrument esențial pentru apărarea multilateralismului, promovarea păcii, protecția drepturilor omului și realizarea dezvoltării durabile.

Referințe bibliografice

1. Uniunea Europeană. Tratatul privind Uniunea Europeană, versiune consolidată. *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, C 202, 7 iunie 2016. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:12016M/TXT>
2. Uniunea Europeană. Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, versiune consolidată. *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, C 202, 7 iunie 2016. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:12016E/TXT>
3. United Nations General Assembly. (2011). *Participation of the European Union in the work of the United Nations*. Resolution A/RES/65/276. Disponibil: <https://digitallibrary.un.org/record/702981>
4. European External Action Service. (2025). *The EU and the United Nations*. Disponibil: https://www.eeas.europa.eu/eeas/eu-and-united-nations_en
5. Council of the European Union. (2026). *EU cooperation with the United Nations*. Disponibil: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/eu-un-cooperation/>
6. European External Action Service. (2025). *EU-UN strategic partnership on peace and security*. Disponibil: https://www.eeas.europa.eu/eeas/eu-un-strategic-partnership-peace-and-security_en
7. Council of the European Union. (2025). *Council Conclusions on upgrading the EU-UN Strategic Partnership on Peace and Security: Joint Priorities 2025–2028*. Disponibil: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14054-2025-INIT/en/pdf>
8. European Commission. *EU and the United Nations: Common goals for a sustainable future*. Disponibil: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/sustainable-development-goals/eu-and-united-nations-common-goals-sustainable-future_en
9. United Nations. *Transforming our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development*. Disponibil: <https://sdgs.un.org/2030agenda>
10. Council of the European Union. (2025). *80th UN General Assembly: Council approves conclusions on EU priorities*. Disponibil: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2025/06/23/80th-un-general-assembly-council-approves-conclusions-on-eu-priorities/>

11. European External Action Service. (2025). *EU at the 80th UN General Assembly: Working together for peace, development and human rights*. Disponibil: https://www.eeas.europa.eu/eeas/eu-80th-un-general-assembly-working-together-peace-development-and-human-rights_en
12. European External Action Service. (2025). *EU Priorities for UN Human Rights Fora in 2025*. Disponibil: https://www.eeas.europa.eu/delegations/un-geneva/eu-priorities-un-human-rights-fora-2025_en
13. BENIUC, L. (2024). Contribuția Uniunii Europene la pacea și securitatea globală. In N. Putină & A. Solcan (Eds.), *Strengthening security and stability in the new national, regional and global realities* (pp. 200–212). Centrul Editorial-Poligrafic al Universității de Stat din Moldova. <https://doi.org/10.5281/zenodo.12755161>
14. BENIUC, L. (2024). Strategiile de politică externă ale Uniunii Europene privind promovarea păcii și securității internaționale. *Analele Științifice ale Universității de Studii Europene din Moldova*, 25–36. https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/25-36_11.pdf
15. BENIUC, L. (2018). *Dimensiunea instituțională și mecanismul de realizare a acțiunii de politică externă a Uniunii Europene: studiu istoriografic*. *Revista de Filosofie, Sociologie și Științe Politice*, 2, 31–47. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/31-47.pdf